

standen, der led ved, at Adelen nægtede at betale Tiende af sine Gaarde. Skulde der tales om Uretfærdighed, var det en Uretfærdighed mod Kirken og mod Staten, eftersom Staten havde inddraget Bispetienden og gjort den til Kongetiende, da den overtog de Forpligtelser, der skulde følge med Bispetienden. Vil man tale om Uretfærdighed, skal man ogsaa spørge: Mod hvem blev Uretfærdigheden begaaet? Jeg kan ikke se, at man med Rette kan tale om Uretfærdighed mod Bondestanden, naar den ikke kom til at udrede mere, end hvad den udredede i Overensstemmelse med de Overenskomster, Bøndernes Forfædre vare gaaede ind paa. En anden Sag er — og det indrømmer jeg fuldt ud — at der er fremkommet en Ulighed, og at denne Ulighed efterhaanden har fremkaldt Misnøje, undrer mig ikke. Det er det, som var det uheldige ved det, der skete den Gang, at der er fremkommet denne Misfornøjelse, som jeg for mit Vedkommende kender, og jeg kan der være enig med det ærede 1ste Medlem for 8de Kreds (Breinholt-Vandborg), jeg tror ogsaa at maatte sige efter mit Kendskab til Landbefolkningen, at der er virkelig stor Uvillie mod denne Afgift. Det vilde maaske nok være ønskeligt, om man kunde komme til paa en eller anden Maade at forandre disse Forhold. Endnu maa jeg maaske tilføje dette, at naar Adelen ved Reformationstiden frigjorde sig for at betale Tiende, var det fra først af en Ret, der tilkom Adelen som Adel og ikke hørte til Jorden. Det var saaledes, at naar adelige Ejendomme gik over paa andre Hænder og bleve udstykkede, blev de tidligere tiendefri Jorder tiendepligtige. Tilfældigvis har jeg haft Lejlighed til at lære denne Sag nøje at kende. Jeg var Præst ovre i Vestjylland et Sted, hvor der havde været en stor Herregaard, som havde været tiendefri. Saa kom der en Mand, der udstykkede Størstedelen af selve Hovedgaardsjorden, men saaledes at det blev Arvefæstejendom. Det gav Anledning til Proces, idet Præsten forlangte, at der skulde betales Tiende af den Landsby, som oprettedes, og han førte Vidnesbyrd for, at det ene Sted efter det andet havde været Tilfældet, at naar Herregaarde vare blevne til almindelig Bondejord, vare de blevne pligtige til at udrede Tiende, og der kan virkelig i Vestjylland vises det ene Sted efter det andet, hvor tiendefri Herregaarde ere gaaede over til at blive tiendepligtig Bondejord. Han tabte Processen, fordi det blev gjort gældende, at det ikke var

blevet Bondejord, eftersom det var Arvefæstejord. Det var i Slutningen af forrige Aarhundrede. Langt senere blev det fastslaaet, at Jord, som er tiendefri, skal vedblive at være det. Nu er der denne Forskel, og jeg indrømmer, at det er en Ulighed, som kan vække Misnøje.

Men naar der saa bliver Tale om at afløse Tienden, tilkommer det ikke mig at gaa nærmere ind paa, hvorledes Bestemmelserne skulle være, hvis man overhovedet vil gaa ind paa at afløse. Derimod maa jeg som Minister for Kirkevæsenet have Lov til at gøre nogle Bemærkninger om de Ting, som særlig angaa Kirkeforhold. Jeg kan fatte mig kort, da det, jeg havde at sige, allerede i Hovedsagen er sagt af det ærede 3dje Medlem for 7de Kreds (Bjerre). Jeg skal først gøre opmærksom paa, at paa Præstetienden hviler der ingen Tiendeskat, og naar man altsaa har villet afløse til 24 Gange for de Tiender, paa hvilke der hvile Tiendeskat, vilde det i og for sig være retfærdigt, at der blev afløst til 25 Gange for de Tiender, der ere fri for Tiendeskat. Men det er ikke det vigtigste Spørgsmaal. Jeg kan ligeledes være enig i, hvad der er sagt af det ærede 4de kongevalgte Medlem (Steffensen) om de Ord i § 6: „indtil anderledes ved Lov bestemmes“; jeg anser det ogsaa for saare uheldigt, om man paa en saadan Lov som denne skal træffe den afgørende Bestemmelse om, hvorledes Forholdet skal være mellem de Midler, som ere henlagte til Kirkerne og Statskassen, i Stedet for at gøre dette ved en mere omfattende Lov. Jeg vil ogsaa gøre opmærksom paa de Ord, der staa i samme Paragraf, § 6, 1ste Stykke, „at Renten for den Beneficiarius, i hvis Embedstid Aflysningen finder Sted, ikke bliver mindre end 4 pCt. aarlig“. Det er en Cadeau til de Præster, der nu sidde i Embeder, at de skulle være sikre paa ikke at faa deres Indtægter formindskede, men jeg vil gøre opmærksom paa, hvad Følgen deraf vil blive. Man kan være sikker paa, at hvis denne Lov gaar igennem, saa ville alle Præstetiender blive afløste paa den Maade, at Tiendeyderne blive frigjorte for Forpligtelsen ved at give Obligationer i Overensstemmelse med § 9, hvorefter de kun skulle svare 3¼ pCt. Rente og ¼ pCt. skal være Afdrag. Naar man saa skulde lade de nuværende Beneficiarer have fulde 4 pCt., vilde Følgen deraf blive, at jo længere Beneficiarius sidder i Embedet, desto mere Kapital bliver der spist op, og hvis han sidder i 30—40 Aar, vil der ikke blive noget tilbage af hele Kapitalen, intet til at